

УРСУЛА ЛЕ ГҮЇН

ЧАРІВНИК ЗЕМНОМОР'Я

Фантастичний роман

Переклад з англійської

ТЕРНОПІЛЬ
"НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН"

ББК 84(7Спо)
Г93

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах
“СВІТОВИД”
заснована 2004 року

Вступне слово *Ганни Осадчук*
Ілюстрації *Яни Гавриш, Володимира Гавриша, Олега Кіналя*

A WIZARD OF EARTHSEA
by Ursula K. Le Guin

All rights reserved.
Copyright © 1968 by Ursula K. Le Guin

Друкуються з дозволу автора та її літературних агентів,
Virginia Kidd Agency (США)
і Агентства Олександра Корженевського (Росія).

Урсула Ле Гуїн
Г93 Чарівник Земномор'я: Фантастичний роман: Для серед. шк.
віку / Пер. з англ. А. Сагана. — Тернопіль: Навчальна книга—
Богдан, 2006. — 672 с.— (Бібліотека світової літератури для дітей
у 100 томах “Світовид”. Серія третя. Література ХХ століття.)

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)
ISBN 966-692-809-4 (укр.)

ББК 84(7Спо)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)
ISBN 966-692-809-4 (укр.)

© Видавництво
“Навчальна книга — Богдан”, б-ка,
макет, художнє оформлення, 2006
© Саган А., переклад, 2005

ЛЕ ГУЇН, ЧАРІВНИЦЯ ЗЕМНОМОР'Я

Світ існує, допоки у ньому є рівновага — світла і п'тьми, дихання і агонії, літнього і зимового рівнодення, ненависті та кохання. “У початку могому — кінець мій, у могому кінці — мій початок”, — казав свого часу К. Г. Юнг. Перш ніж вирушити у справжню мандрівку, назустріч істині та подвигам, людина повинна пізнати своє істинне ім'я, і вже тоді торувати чарівні стежинки химерної долі.

Наприкінці 60-х років минулого століття у США схвильовано заговорили про таку собі Урсулу Ле Гуїн. Любителі, фанати наукової фантастики і фентезі поспішали у книгарні, щоб особисто пересвідчитися у реальності нового феномену. Перед очима критиків і прихильників постала вірна послідовниця Дж. Р. Р. Толкіна, тонка поціновувачка і знавець міфологічного й лінгвістичного простору у дусі “Золотої гілки” Фрезера, технократична чаклунка, яка віддано дотримувалася принципів гуманізму та західного лібералізму, поетеса і віртуозна казкарка, романи якої просякнуті парадоксами діалектики і лукавою мудрістю даосизму.

“Справжня казка і справжнє життя починаються із порушення заборони — з небезпечного заклинання, зачинених дверей, зачарованої дороги”, — стверджувала молода письменниця. Можливо, цю формулу вона отримала у спадок, із рук батьків.

Урсула Ле Гуїн народилася 1929 року в сім'ї відомого антрополога, етнографа і лінгвіста Альфреда Луїса Крьобера (1876–1960) і письменниці Теодори Крьобер. Її батьки мешкали у Берклі, штат Каліфорнія. Тихе, розмірене життя, сліди чайок на мокрому піску, багатюща домашня бібліотека, — так минали дитинство і юність майбутньої авторки всесвітньо відомих романів про Земномор'я. Коли їй було дванадцять, як і всі звичайні діти, вона понад усе любила комікси та гумористичні оповідання. Якось, вже трохи старшою, Урсула раптом вирішила стати художником і розмалювала стіни у ванній. Батькам це не сподобалося, як і їй, зрештою.

Ніщо не захоплювало дівчину так, як читання — фантастика, історичні романи, дитяча література.

Закінчивши коледж Редкліф у Кембриджі (штат Масачусетс) і Колумбійський університет у Нью-Йорку, отримавши диплом філолога з відзнакою, Урсула із задоволенням взялася за викладацьку діяльність, — французька мова і література. Наслідуючи університетську традицію, дівчина стає успішним спеціалістом в галузі філології та західноєвропейського міфу.

ЧАРІВНИК ЗЕМНОМОР'Я

*Братам Кліфтону, Теду, Карлу
присвячую*

“Лише мовчання творить справжнє слово,
Першопричина Світла — темна Тінь,
Життя — у Смерті, Смерть — у юнакові,
Що яструбом летить у височінь.”

Балада “Створення Еґ”

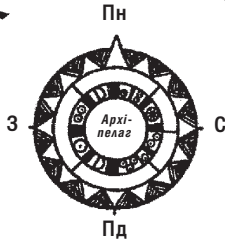
ВОЇНИ В ТУМАНІ

Острів Гонт — це скелястий клапоть землі, що горою піднімається над розтерзаним та пошматованим бурями Північно-Східним морем і тягнеться майже мильо. Гонт віддавна славиться чаклунами. Чимало гонтійців покинули рідні містечка, розкидані по високогір'ях, і порти, розташовані в темних і вузьких бухтах, та й подалися на службу до Володарів Архіпелагу. Деякі з них залишалися там магами чи ворожбитами. Інші мандрували островами Земномор'я у пошуках пригод. Кажуть, що найбільше доріг сходив і найбільшої слави зажив чоловік на прізвисько Яструб, котрому судилося стати Повелителем драконів та Архімагом. Про його життя розповідають балади “Гедові подвиги” та численні пісні. Однак ця розповідь про часи давніші, ніж його слава, і старіші, ніж присвячені йому пісні.

Він народився у відлюдному селищі Десять Вільх, яке загубилося високо у горах над Північною Долиною. Униз від нього східчастими схилами Долини збігають до моря лани та пасовища, а на вигинах річки Ар примостились інші села. І тільки ліс височить над Десятьма Вільхами, піднімаючись пасмами вгору, аж до голих засніжених скель.

Земно мор'я

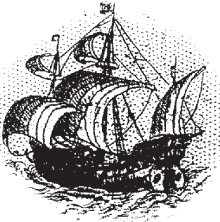
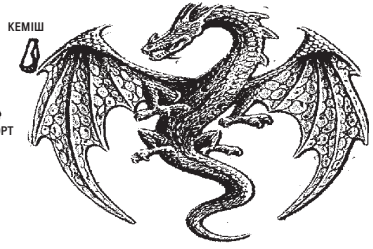
ЗЕМЛЯ ХОГЕН

БОРС

РОМ

ПІВНІЧНІ
ШИРОТИ

прямокутними зіницями. Раптом його поймав жах від цих бездонних поглядів, міцних і гострих козячих рогів і дивовижної тиші навкруги. Він спробував звільнитися від цього наслання і дременув геть. Отара, тримаючись купи, побігла вслід. Так вони неслися, аж доки не примчали у село — тварини, збиті до купи, немовби їх міцно зв'язали, та хлопець, котрий волав не своїм голосом. Селяни повибігали з домівок, лаяли кіз і сміялися з Д'юні. Була серед них і тітка, однак вона не сміялась. Лише сказала щось тваринам, і ті, позбувшись чар, із меканням кинулися навтьоки.

— Пішли зі мною, — наказала жінка Д'юні.

Вона завела його у хатину, де жила самотою. Зазвичай жінка не дозволяла заходити сюди дітям, утім, вони і без того зі страхом обминали її домівку. Хатина була низькою, похмурою, і без вікон. Пахло тут засушеними травами, що звисали зі стелі — м'ятою, чебрецем, часником, деревієм, очеретом, царським слідом і дикою горобинкою. Тітка, схрестивши ноги, вмостилася біля вогнища. Крізь пасма чорного нечесаного волосся вона скоса позирала на хлопця. Згодом запитала, що він сказав козам і чи розуміє значення тих слів. Розпитавши про все, тітка виявила, що хоча хлопець не має зеленого поняття про магію, проте у Д'юні є здібності, адже примудрився він якось зібрати кіз до купи і повести за собою.

Хоча хлопець був її небожем¹, але досі жінку зовсім не обходила його доля. Тепер вона подивилася на Д'юні іншими очима. Похвалила і сказала, що навчить заклинань, які сподобаються йому ще більше, наприклад, слів, що змушують слимака виповзати з мушлі, а сокола — спускатися з неба.

— Так, навчи мене цього! Навчи! — вигукнув хлопець, остаточно позбувшись страху, якого нагнали кози, і втішившись від похвали щодо його кмітливості.

— Але, — застерегла його чаклунка, — ніколи, ні перед ким не вимовляй тих слів, що я тебе навчу.

— Обіцяю!

Жінка усміхнулася з його запальності.

— От і добре. Але мені доведеться скріпити твою обіцянку. Ти мовчатимеш доти, доки я сама не вирішу зняти з тебе чари. Та навіть тоді, коли ти вже зможеш говорити, то все одно не скажеш зайвого. Не можна, щоб їх почув хтось чужий. Ми повинні тримати своє ремесло в таємниці.

¹ Небіж — син брата або сестри; племінник.

вона не впоралася із цим завданням, не справдила покладених на неї сподівань, загубила великий дар.

Тенар обнишпорила кожен куток у будинку, обшукала інші приміщення, знову зазирнула у ванькир і під ліжко. Тоді зупинилася, щоб напиться води, бо уста її пересохли, як пісок у пустелі.

За дверима, як завжди, стояли три палиці — Огіонів костур і їхні з Терру подорожні ціпки. Раптом одна з палиць поворухнулася і сказала:

— Я тут.

Дівчинка забилася в темний кут, зіщулившись усім тілом, і здавалася не більшою від крихітного песика.

— Пташко моя, горобчику, вогнику мій, що сталося? Що? Що вони з тобою зробили?

Тенар пригорнула до себе зіщулене й холодне, наче камінь, дитяче тіло.

— Як же ти мене налякала! Хіба можна таке витворяти? Сором та й годі!

Вона плакала, і її сльози капали дитині на обличчя.

— Ох, Терру, Терру! Більше ніколи так не роби!

Дівчинка здригнулася і зненацька міцно притулилася до Тенар, сховавши личко на грудях у названої матері. Ні, вона не плакала. Терру взагалі ніколи не плакала; мабуть, усі її сльози згоріли у тому смертоносному вогнищі. Натомість з уст дитини вирвався стражденний стогін... А може, то було ридання?

Пригортаючи малу, жінка намагалася її заколисати. І поволі розпачливі обійми дівчинки трохи ослабли. Її голівка сонно лягла на груди Тенар.

— Скажи-но мені... — прошепотіла жінка, і Терру одразу відповіла їй своїм слабким, хрипким голосом:

— Він приходив сюди.

Спершу Тенар подумала про Геда, але за якусь мить, пригадавши свій страх, здогадалася, про кого йдеться! Вона сухо посміхнулася і, добиваючись чіткої відповіді, знову запитала:

— Хто це “він”?

Відповіді не було, натомість Терру дрібно затремтіла всім тілом.

— Той самий? — тихо спитала Тенар. — Отой, у смушковій шапці?

Терру кивнула.

— Той, кого ми бачили тоді на дорозі?

Дівчинка промовчала.

К оли повернуло на весну, в морі, наче ластівки в небі, запанували кораблі. У Вальмуті тільки й мови було про те, що морським піратам непереливки від королівських кораблів. Бо ті, у кого ще вчора кури грошей не клювали, сьогодні залишалися злидарями: у піратів конфісковували і кораблі, і майно — геть усе. Відлуння цих розмов доходило й до сіл. Сам повелитель Хено спорядив три найкращі, найшвидші кораблі під командуванням старого морського вовка і ворожбита на прізвисько Мічений. Це ім'я сповнювало жахом усіх купців від Солеї до Андрадеса. Кораблі Хено мали вийти за Оранею, із засідки вчинити напад на королівські кораблі і пустити їх на дно. Та сталося так, що не вони, а королівський корабель увійшов у Вальмутську гавань, везучи на борту Міченого в кайданах і маючи наказ доставити повелителя Хено в Порт-Гонт, де його судитимуть як пірата і вбивцю. Хено забарикадувався у своєму кам'яному маєтку, що стояв між пагорбами за Вальмутом. Була вже тепла весняна пора, будинок не опалювався, і цим скористались п'ятеро чи шестеро королівських воїнів. Вони через комин проникли в маєток, і невдовзі Хено в супроводі цілого загону провели вулицями Вальмута та передали до рук правосуддя.

Коли ця звістка досягла Гедових вух, він з любов'ю та гордістю в голосі сказав:

— За що б не взявся наш король, він все робитиме на совість.

Незадовго північним шляхом, що вів у Порт-Гонт, пройшов і Хек. Його рани загоїлись, і тепер на нього чекав суд королівських виконавців. Коли всіх було засуджено до галер, звістка про вирок неабияк утішила вуха мешканців Серединного Долу. Вони вітали один одного з цією новиною, і Тенар з Терру приймали найщиріші привітання.

Прибували нові кораблі, а з ними — нові королівські посланці. Далеко не всі з них викликали захват міщан і поселенців суворого Гонту. Були тут законники, які мали перевіряти роботу суддів і стражів порядку, прислухаючись до скарг простолюду, були оцінники і збирачі податків. До місцевої знаті прибували королівські вельможі з пропозицією присягнути на вірність Хавнорській короні. Острів заповнили чарівники, котрих, утім, мало хвилювало те, що коїться, і ще менше тягнуло на розмови з мешканцями Гонту.

— Здається, вони таки шукають нового Архімага, — сказала Тенар.

— Або зловмисників-чародіїв, — додав Гед. — Із ними досі ще не все гаразд.

ЗМІСТ

Осадчук Г. Ле Гуїн, чарівниця Земномор'я 7

Чарівник Земномор'я

Воїни в тумані	14
“Тінь”	29
Школа чародіїв	43
Тінь на волі	60
Дракон з острова Пендор	81
У пошуках притулку	98
Політ яструба	110
Полювання	129
Острів Іфіш	144
Відкрите море	159

Гробниці Атуану

Передмова	176
Поглинута	177
Стіна навколо Гробниць	182
В'язні	195
Сни та розповіді	206
Світло в підземеллі	218
Пастка для злодія	228
Великий Скарб	242
Імена	252
Каблучка Ерет-Акбе	257
Гнів Темряви	266
Західні гори	274
Повернення	284

Останній берег

Горобинове дерево	294
Роукські мудреці	306
Місто Горг	324
Магічне сяйво	349
Морські сни	361
Лорбанері	369
Шаленець	384
Діти Відкритого моря	399
Орм-Ембар	415
Драконові Пасовища	434
Селідор	443
У мертвій пустелі	454
Камінь зі скорботних гір	470

Техану

Страшна пригода	480
Шлях до Соколиного Гнізда	485
Огіон	497
Калесин	506
Одужання	520
Недуга	537
Миші	546
Шуліки	561
Чарівні слова	576
Дельфін	590
Вдома	604
Зима	630
Хазяїн	650
Техану	664

Цю книгу надруковано на папері NOVEL,
виготовленому компанією Stora Enso у Фінляндії.
Папір має властивість зменшувати контрастність сприйняття тексту
і спеціально призначений для друкування дитячих видань.

Літературно-художнє видання

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах

“СВІТОВИД”

заснована 2004 року

Серія третя. Література ХХ ст.

Урсула ЛЕ ГУЇН

ЧАРІВНИК ЗЕМНОМОР'Я

Фантастичний роман

Для середнього шкільного віку

Вступне слово *Ганни Осадчук*

Переклад з англійської *Анатолія Сагана*

за редакцією *Гордія Безкоровайного*

Ілюстрації *Яни Гавриш, Володимира Гавриша, Олега Кіналя*

Головний редактор *Б. Будний*

Відповідальний за випуск *Б. Щавурський*

Редактори *Г. Безкоровайний, Г. Осадко*

Дизайн *В. Басалиги, О. Кіналя*

Верстка *І. Демків*

Підписано до друку 12.02.2006. Формат 60×90/16. Папір офсетний.

Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 42. Умовн. фарб.-відб. 42.

Обл.-вид. арк. 33,64. Наклад 5000 пр. Зам.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66

publishing@budny.te.ua

www.bohdan-books.com

Видавництво дитячої літератури «Веселка»

Мельникова, 63, МСП, Київ, 04050

e-mail: *veskiev@iptelekom.net.ua*

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

серія ДК № 29 від 31.03.2000 р.

Надруковано з готових діапозитивів

на ВАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»,

79005, м. Львів, вул. Зелена, 20